

BUNUL ECONOM

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci.

ORGANUL

„Reuniunii economice în Orăștie“
Apare în fiecare Sâmbătă

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate.
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Ce e dară de făcut?

În articolii „*Un țipet îndreptățit*“ am arătat măsura în care bântue la poporul nostru și aici și dincolo de Carpați, în România, boala primejdioasă a beuturii, îndeosebi a beuturii de rachie. Urmările triste încă le-am arătat și noi și alte foi: ele sunt slăbănogirea atât sufletească cât și trupească, și din zi în zi, din tați în fi, din fi în nepoți, a neamului de oameni căzuți în această patimă. Frații noștri din România numai acum au băgat de seamă, că o urmare a „*traifului rău*“, cum judecă »Curierul Com.«, a poporului, »*traiu rău*« în care cel mai mare rău e *prea mare parte ce se face beuturii* în acest traiu, e slăbirea poporului, a talpei țerii, — și cer, cum o ceru »Curierul Com.« îngrijirea de o *îmbunătățire a traiului la popor*, ca prin traiu îmbunătățit să se pună de-ocamdată oprire scăpătării mai departe a trupului și cu el a minții, apoi să se înceapă reîntărirea, vînjosirea de nou a puterilor, fizice și psihice, a oamenilor, întărirea neamului.

Guvernul român, mișcat de arătarea ce i-a făcut-o ministrul de război, că slăbesc puterile vii, că se împuținează brațele viguroase, șoimii de munte, a țerii, a și început să caute mijloacele ce ar putea ajuta răului, între cari unul ar fi acela, de a face ca poporul să ajungă mai greu la beătură decum ajunge azi, și de aceea în ministerul român de interne se pregătește un plan de lege, prin care pe beuturi se pune dare mai mare, și se oprește cu totul vinderea lor în crășme pe vremea bisericii în Dumineci și sărbători. Ca văzând iubitorii de crășmă ușa crășmii închisă, *chiar această închisă ușa de crășmă, să le aducă aminte de sfânta biserică*, și să le fie ca un strigăt, de a se îndrepta și ei spre ușile casei lui D-zeu, care acelea sunt acum

deschise, nu spre acestea ale sângelui satanei închise.

Ear' ministrul învățămîntului a dat îndrumări învățătorilor satelor, ca în Dumineci și sărbători, ei și preoții, să ție cât se poate mai regulat adunări de popor, în care să le vorbească oamenilor ori să le cetească din foi, pentru stămpărarea dela beătură, ori pentru reținerea de tot, învățându-i ca în schimb *să pună mai multă grijă pe hrana cea bună, care să-i întărească, să-i voinicască eardăși*, nu să-i moleșească și prăpădească ca holerca.

Și cum România are azi un frumos număr de învățători moderni, buni, și și preoțimea începe a i-se înălța, cei dela conducerea țerii pot nădăjdui o îndreptare, încetul cu încetul, a răului, prin mijloacele ce au propus. Și D-zeu să le ajute.

În alte țeri oamenii din fruntea lor s'au îngrozit de mult de urmările ce se pot vedea pe urma dedării la beătură multă și proastă a poporului, și s'au luat măsuri de oprire dela ea.

În *Francia*, de pildă, sunt zeci de ani de când oamenii de inimă au luat lupta contra beuturii, înființând la societăți, însoțiri, contra beuturii, și spriginiți de gazetele binevoitoare poporului, au reușit de au înființat în toate colțurile țerii tovărășii de reținere dela beătură, a câștiga luptători contra patimei beției, și azi marea societate contra beuturii are 42.000 de membri, în frunte cu guvernorul de Madagascar generalul Gallieni. Generalul e mare dușman al beuturilor, și la înțeleapta lui stăruință, *ministrul francez de război a oprit vinderea a ori-ce fel de beuturi în toate cantinele (crășmele) casarmelor franceze*. E drept, că nainte de asta s'au luat măsuri de acest fel în cercuri mai mici. Mai întâiu comandantul trupelor din Paris, generalul Burget, a dat poruncă, că în cantine dimineața nainte de mâncare nu-i iertat să se vînză rachie. Și oficerii nu pot lăuda

din destul urmarea. Soldații s'au deprins repede cu noua stare de lucruri, și în loc de rachiu, gustă ceva bere, ciocoladă, mai ales însă *lapte cald sau vin încălzit*, și ei singuri spun că se simt cu mult mai bine ca atunci, când gustau țuică, de care se înmuiau, în loc să se învioreze! După asta în o căsarmă a oprit comandantul de tot beuturile, și acum în toate casarmele țerii! Ear' încolo între cetățeni, cum spuserăm, lucrează sutele de Reuniuni cu mii de membri.

În *Belgia*, una din cele mai înfloritoare țeri în Europa, încă în 1886 a oprit generalul Pontus, pe atunci ministru de război, vinderea de beuturi în cantinele casarmelor.

În cantinele *Angliei* deja din 1840 nu se mai vinde un picur de rachie!

În *Statele-Unite* ale Americii președintele de odinioară Grant, a dat cam în aceeași vreme aceeași poruncă.

În *Șvizzera* în 1896 s'a dat poruncă oficerilor, ca ploștele acelor feciori la cari vor găsi rachie, să le deșerteze pe drumuri, ori-unde, fără să aibă acestia drept a să plînge de »paguba« ce li-s'a făcut.

În *România* asemenea e oprit a se mai vinde rachie în casarme.

În *Rusia* a dat marele duce Vladimir, comandantul garnisoanei de St.-Petersburg, estan poruncă de acest fel.

Și peste tot locul, dar' peste tot locul, nu numai corpul oficeresc și oamenii mai luminați, ci și înșiși cei oprți dela »apa sfințită a diavolului«, cum îi zice Tolstoi rachiei, sunt mulțumiți de urmările acestei opriri! Oamenii se simt mai bine, mai viguroși, mai puțin somnoroși ca atunci când gustau, cu vreme și fără vreme, din rachie.

Ei bine, ce credem noi? Oare acei oameni sus puși, din țeri ca *Francia*, *Belgia*, *Statele-Unite*, *Elveția (Șvizzera)*, *România* și *Rusia*, cari neavînd nici un interes, decât curatul dor de a-și vedea trupele în cea mai bună stare

cu sănătatea lor, să fie totdeauna ca niște brațe tari, nu obosite, dacă ei au aflat de bine a le opri dela beutură și *mai ales dela rachie*, — oare toți aceștia să fie mai proști ca noi, ca poporul nostru?

Dacă putem gândi una ca asta, apoi s'o dăm nainte cu beutul rachiu-lui, de unde *nu*, să ne oprim nițel și să ne facem sama cu noi înșine, să vedem ce e de făcut, ca doară pornim și noi pe calea îndreptării. **I. M.**

AGRICULTURĂ

Când să cosim?

Fiecare comună își are statorit prin îndelungate pățanii timpul cositului pentru grădinile cu iarbă în lăuntrul comunei, pentru luncile așezate în locuri de tot prielnice ierbii, pentru fânețele de pe locuri mai ridicate, cum și pentru cele dela munte. Dela legile statorite rar se abat. Și totuși legile și obiceiurile acestea nu sunt întotdeauna cele mai bune.

Am văzut adesea fânețe, în cari partea cea mai mare a ierbii era uscată și cocenoasă, florile aproape toate veștede, și ceva verdeață se mai vedea numai la firele de iarbă răsărite într'un târziu și astfel rămase în urma firelor timpurii. Și totuși nu sosise timpul cositului pentru această iarbă, am putea zice, uscată încă în picioare.

O astfel de amânare provenită din ori-ce pricină, nu o putem pune în folosul plugarului.

Aratul și sămănatul deosebitelor plante, seceratul grâului, culesul cucuruzului, ș. a., toate trebuie să se facă la timp potrivit.

Ca toate plantele, și *iarba își are timpul când trebuie cosită*. Și anume e de a se cosi când cea mai mare parte a ierburilor este în floare, adică înainte de a se coace și de a produce sămânță. La acest timp iarbă ne dă nutreț și mult și bun, pe care vitele îl mănâcă cu plăcere, se îngrașe de el, și nu rămân ogrinji. Cosindu-se mai târziu vom avea, poate, nutreț mai mult; dar' acesta, lemnos fiind, ne dă mulți ogrinji (turi), nu este îndestul de spornic, și vitele nu trag cel mai mare folos din el, îngrășindu-se. Dar' nu e potrivită nici cosirea prea timpurie, când chiar și ierburile mai mari sunt fără putere, ear' cele mai de desubt nu sunt îndeajuns des-

voltate. În această întâmplare se câștigă de altfel un fân bun, cam asemenea otăvii, dar' puțin; ear' ținta plugarului în privința agonisirii nutrețului este, și trebuie să fie: nutreț *mult* și cât se poate de *bun*.

Cosirea se face afară de modul obicnuit cu coasa, și *cu cositoarea trasă de cai*, care e înzecit mai spornică. Usatul fânului noi îl facem întorcându-l și adunându-l cu furcile, ear' în economiile mai mari se întrebuintează *mașina de întors fânul și grebla de cai*, unelte spornice, cari bine ar fi să se introducă cât mai iute și în comunele noastre.

Iarba trebuie tăiată deopotrivă: nici rasă cu pământ cu tot, nici tăiată prea sus, fiind amândouă aceste lucrări păgubitoare. Pe urma coșăilor îndemânatici și cinstiți, nici nu se ved astfel de lucruri netrebnice.

La usatul fânului pe timp aveau priincios sunt de trebuință întreit mai multe brațe ca pentru cosit, și în 2, mult 3 zile, fânul e uscat pe deplin; ear' când timpul e nepărtinitor, sunt de lipsă neasămănat mai multe brațe, și și timp mai mult. La nici o lucrare economică nu atîrnă atât de mult buna reușită dela un cias—două, cum s. p. la usatul fânului. Noi ne ajutăm greu dacă n'avem oameni la îndemână, vedem cu ochii cum ne vine paguba și n'avem ce-i face, dar' cei-ce au mașină de întors și mai cu samă greblă de adunat, scapă încincit mai ușor, adunând cu un cal măcar cât cu 10 oameni! Și în aceasta încă se vede folosul mașinilor agricole, azi la noi pre puțin cunoscute.

R. S.

După comasare.

(Urmare.)

B. Leguminoasele

Plantele agricole numite leguminoase (păstăioase și trifoiuri) au rădăcini lungi și puternice și foi mari, multe și late. Cu rădăcinile lor pătrund în pământ la adâncimi mari, trifoiurile până la 2 metri și mai bine, și-și iau o parte însemnată de hrană din straturile din jos ale pământului; atacă prin urmare foarte puțin stratul de-a-supra. Spre a le înlesni pătrunderea la vale, e de mare folos să dăm pământului arături de desfundare cu ajutorul așa numitelor pluguii-subsol. Prin foile lor multe și late, leguminoasele adum-

bresc pământul, îl țin revên, împedecă prăsierea buruenilor, absorb materii folositoare (gazurile) ce ies din pământ, și-și iau o mare parte de hrană din aerul ce le încunjură.

a Leguminoasele în înțeles propriu, sau păstăioasele.

1. Fasolea, mazerea și linte.

Aceste plante sunt bucate foarte nutritoare, mai ales dacă le știm bine pregăti, cu un adaus potrivit de grăsime, în post cu uleuri.

Fasolea ne-am obicnuit a o cultiva în sămănătura cucuruzului și împreună cu acesta. Felul cum se cultivă se va arăta deci la locul seu.

Mazerea și linte urmează bine după plante de săpat, în al 2-lea an de gunoie, pe pământuri mijlocii, destul de profunde și bine lucrate. Le sămănam primăvara, 1 hectl. la juger, înaintea grapei. Sămănătura o tăvălugim.

Recoltarea se face cu coasa, după-ce s'au copt aproape toate păstăile.

2. Măzêrichea.

Măzêrichea e o plantă de nutreț. O sămănam primăvara după plante de săpat, în câmpul, unde urmează toamna grâul. Sămănătura să fie cât de deasă. Mai bine să o sămănam în amestecătură: $\frac{4}{5}$ măzêriche, $\frac{1}{5}$ mazere, $\frac{1}{5}$ bob, $\frac{4}{5}$ ovês.

Măzêrichea e bună și ca nutreț verde și ca nutreț uscat. Ca nutreț uscat, se cosește când e în floare. Intorsul brezdelor și strînsul lor după-ce s'au uscat, se fac pe rouă, ca să nu se peardă prea multe frunze.

3. Bobul.

Din bob amestecat cu săcară se face în țerile, unde grâul e prea scump și sărăcia-i mare, o pâne destul de nutritoare. La noi se folosește ca nutreț pentru porci și pentru cai. Se dă muiat în apă sau măcinat păsat. E foarte nutritor; o litră de bob face cât două de ovês.

Bobul îl sămănam după plug în brazda a 2-a, sau cu mașina de sămănat în rînduri. După-ce a crescut de-o palmă bună, îl grăpăm bine. Buruenile printre rînduri le săpăm.

Bobul se taie cu seceră sau cu coasa, se leagă snopi, se pune de se usucă, pe urmă se bate.

4. Lupinul.

Lupinul e și el o plantă de nu-

treț. Îndeobște însă se cultivă pe locuri îndepărtate și anevoie de gunoite ca gunoie verde. Când e în floare se pune sub brazdă.

b. Trifoiurile.

1. Trifoiul.

Trifoiul este una dintre cele mai prețioase plante de nutreț. Plugăria nouă găsindu-și locul potrivit în rînduirea plantelor, numai prin introducerea culturii trifoiului a putut să ajungă un adevărat izvor de bogăție.

Trifoiului îi trebuie un pământ fraged (humos-mărgos) și mult puțin jilav, o climă caldă și umedă. Urmează bine după plante de săpat, în arătură adîncă de toamnă, cu un cuvînt în loc bine pregătît.

Trifoiul îndeobște nu se seamănă deschilinit, ci sub scutul altor plante, de pildă ovės, orz ș. a., ca acestea să-l adăpostească, cîtă vreme e în stare plăpîndă și gingașe. Se seamănă mai întîiu primăverile ca de obicei, apoi împrăștiem sîmînta, cam 12 kgr. la juger, cît de o potrivă, și o grăpăm cu grapa de mărăcini, sau o tăvălugim. La început trifoiul e foarte rar și slăbuț. După secerișul holdei el însă se desfoaie, și în împrejurări bune, îl putem cosi cîtră toamnă, odată cu miriștea.

În anul al 2-lea după-ce l'am grăpat bine primăvara, luăm 2—3 cosituri. Sîmînta o luăm din cositura a 2-a. Trifoiul se cosește cînd încep a se ivi ici-colea florile. După coasă rămîne să se celească pe amîndouă părțile brezdei, apoi dacā timpul e bun, îl punem parcoaie sau căpițe mici, și-l lăsăm să se usuce de tot. Pe timp plos e bine să-l punem pe capre anume de uscat. Cărăturile la adăpost le facem dimineața și seara, cînd trifoiul e întors, ca să nu se prea scuture frunzele.

Recolta trifoiului uscat face 20—30 măji m. de juger.

2. Lucerna.

În ce privește însemnătatea sa economică, lucerna urmează numai decăt după trifoiu. Și dacā trifoiul se numește »regele«, lucerna cu drept cuvînt se poate numi »regina« plantelor de nutreț.

Lucerna n'are loc în rînduirea plantelor noastre agricole, fiindcă trăește mulți ani, și trebuie deci cultivată pe

un loc deosebit; și nici ca nutreț uscat nu iese bine ca trifoiul; ca nutreț verde însă și în ce-i privește rodnicia, lucerna e neîntrecută.

Lucerna iubește pămînturi mai văroase, calde și sbicite, dar' destul de bogate și profunde; ea nu ne sminteste nici în anii secetoși, cînd trifoiul dă greș.

Lucerna se prăsește și se cultivă asemenea trifoiului. Un mare neajuns de care suferă atît lucerna cît și trifoiul este torêlul, o plantă rîioasă, cu fire lungi, încolțite, alb-roșietice, cari sugrumă și pustiesc lucerniștile. Drept ce să fim cu mare băgare de seamă la cumpărarea sîmîntei. Să o cumpărăm, chiar mai scumpă să fie, dela firme cunoscute, cari stau sub controlul statului.

Lucerna trăește mai mulți ani după olaltă pe același loc. Drept aceea datori suntem, să-i dăm neasemănat mai multă îngrijire decăt trifoiului.

În fiecare primăvară să o grăpăm bine cu grapa de fer, și din cînd în cînd să o gunoim, iarna cu urină, gunoiu putred de grajd, primăvara și toamna cu gips sau cenușe. Pentru cazul că s'ar ivi torțelul, să acoperim pâlcurile cu paie și să le dăm foc.

Dela anul al 3-lea nainte lucerna ne dă recolte depline 4—5 cosituri pe an, 30—40 măji m. de nutreț uscat.

De lucernă verde (ca și de trifoiu) vitele se pot ușor bolnăvi; să nu le-o dăm deci nici cînd necelită sau chiar udă.

Notă. Pentru locuri mai slabe și cu deosebire pe dealuri, unde lucerna nu mai merge, putem cultiva *sparceta*, o plantă de nutreț, ce ne dă recolte neasemănat mai slabe ca lucerna, dar' un nutreț de minune bun, atît verde cît și uscat; ear' pe pămînturi cu desevîrsire nêsipoase să cultivăm lucerna de nêsip.

(Va urma).

ISIDOR BLAGA

Capra.

Hrana țeranului. Ajutorul ce l-ar putea avea țînînd capre; laptele, carnea, sêul, pêrul și pielea caprii. Capra în strîinătate, îndeosebi în Angora. Caprele noastre. Ferirea de păduri. Incheiere.

Di Ioan Calînderu, administratorul Domeniului Coroanei în România, bărbat luminat și cu suflet mare pentru poporul țeran, dă într'una circulare

pline de povețe bune, prin care împintenează pe agenții, ajutorii sei, de pe Domeniul Coroanei, să arate poporul cum e a să face cutare și cum cutare lucru, pentru-ca să-i fie mai bine, cum să lucreze, cum să trăiască, cum să se ajutare în neajunsuri.

Mai nou a adresat ajutorilor sei o circulară, care potrivit-se bine și pentru mulți din țeranii noștri, pentru sate întregi pe aiurea, o reproducem (traducîndu-o poporal) și atragem deosebit luarea aminte a cetitorilor asupra ei. Cei-ce în urma stării lor mai bune, n'au ei înșiși lipsă de aceste sfaturi, dee-le altora, căci mulți s'ar putea ajuta cu ele:

Eată-le:

Domnule Agent,

Țeranul se nutrește foarte rău și din această pricină munca ce desvoaltă el zilnic, e ca bunătate și cătățime inferioară. Dacă voim să avem o poporațiune a cărei putere de lucru să fie mai mare, trebuie să gîndim mai întai la schimbarea felului de a se nutri a muncitorilor. O hrană neîndestulitoare, nemulțumind deplin trebuințele trupului, nu poate avea negreșit urmări bune. De aceea sunteți invitați a pune toate puterile, pentru-ca prin povețele ce veți da sătenilor, să ajutați la schimbarea acestei stări de lucruri.

În țara noastră n'avem o poporațiune numêroasă, prin urmare nu avem brațe multe, și de aceea brațele ce avem sunt cu atît mai prețioase. Trebuie deci să căutăm a le întări, încredințînd omul dela țară, că trebuie să se hrănească mai bine de cum face acum.

Ori de cîte-ori aveți prilegiu de-a vorbi cu țeranii din jurul d-voastră, să le arătați starea rea în care ei se găsesc în ce se ține de hrana lor, dîvedindu-le, că, pe cît ei se vor nutri mai bine, cu atît vor fi mai fericiți. În adevăr, trebuie să avem în vedere, că mulțumirea sufletului este o urmare a liniștii diferitelor puteri ce înriuresc asupra corpului, ear' în o societate, în care oamenii sunt rău nutriți, rău îmbrăcați, nu poate să găsască loc nici-odată fericirea!

De aceea trebuie să învățați pe țerani să-și îmbunătățască traiul lor, ceea-ce ei ar putea face chiar în marginile mijloacelor pe care le au.

În vederea îndreptării acestei stări de lucruri, vă voiu atrage luarea aminte asupra unui animal folositor omului sêrac, dar' nebăgat în samă, care dacā ar fi răspîndit mai mult la țară, ar aduce mult bine oamenilor nevoiași. Acest animal este *capra*.

Pe cînd oaia și vaca cer pășuni bune și întinse, capra se mulțumește cu foarte puțin, ea nu alege prea mult iarba, care îi va slugi de hrană, și se tolosește une-ori și de locuri ce ar fi cu totul nefolosite de alte animale. Chiar și în anii rîi, cum a fost anul trecut, cînd cîmpurile erau goale de iarba, capra găsese hrana trebuincioasă a ne da pen-

tru ea lapte. De aceea întreținerea ei costă foarte puțin și este animalul cel mai potrivit pentru cei care n'au pământ, nici mijloace ca să țină alte animale mai cu așteptări. Ea este în același timp și blândă, un copil o poate duce cu ușurință la pășune. Văduva, care a ajuns la bătrânețe, singuratică și în sărăcie, o poate paște cu ușurință, prionindu-o, la nevoe, pe marginea unui drum. Ea se mulțumește și cu această pășune, dând foloase destul de mari. O capră bună poate să aducă îndestulare în casa unei văduve sărmane și fără puteri de muncă, căci, dacă e bine ținută, poate da chiar 3—4 chilograme de lapte pe zi. Pe lângă aceasta știți că *laptele de capră este mai sănătos decât cel de vacă*, căci capra se îmbolnăvește rar, este mult mai puțin primejduită a fi atinsă de tuberculoză ca vaca, care în această privință este foarte gingașă. Din această cauză, laptele caprei este o hrană foarte sănătoasă pentru oamenii porniți a se îmbolnăvi de boale de pept. Știința însăși i-a cunoscut această însușire.

Carnea caprelor se poate întrebuința atât proaspătă cât și ca păstramă (uscată). În felul al doilea, ea poate să se țină mult timp și este foarte bună hrană pentru muncitori, mai cu samă când sunt la munca câmpului. Întrebuințarea ca hrană a păstramei este foarte de recomandat, fiind tare hrănitoare. Dacă țeranii s'ar învăța s'o întrebuințeze, ei și-ar îmbunătăți întrucâtva hrana lor.

Sêul de capră este mai presus până la un oare-care punct, ca sêul de oaie, și ajunge câte-odată să se vândă pe un preț mai scump. Din el se fac luminări foarte bune, de care să se slujească oamenii săraci.

Pêrul caprei se întrebuințează pentru facerea de preșuri, de țesături nestrăbătute de apă, ca coviltire pentru căruțe și cergi pentru a acoperi în grajd animalele, de-aseenea se întrebuințează și pentru facerea de saci. El are deci o mulțime de întrebuințări și

poate da lucru în timpul iernii femeilor dela țară, putându-l țese în rêsboalele lor. Afară de aceasta, pêrul de capră se poate trimite și în străinătate, unde este cerut când e de calitate bună.

Carnea de ied este foarte bună pentru mâncare, ear' peile au preț destul de mare, ele sunt chiar mai căutate de cât cele de miel, când sunt bine tăbăcite.

Caprele se desvoaltă foarte repede, căci o capră în vîrstă numai de 7 sau 8 luni, este bună pentru înmulțire, putend avea dintr'o singură dată chiar și cinci iezi, de obicei ea însă face câte doi pe an. Capra deci poate să rêsponză la multe din trebuințele omului dela țară, ea ar putea alina multe nevoi, dacă ar fi mai rêsândită.

(Va urma.)

ÎNȘOȚIRI, TOVĂRĂȘII

II.

Magazinele de bucate

ca înșoțiri comerciale.

(Urmare.)

Când avem deja compuse statutele, începem să adunăm membri pentru înșoțire. Legea comercială în §. 224 dispune, că «întrarea singuratecelor persoane ca membri la o înșoțire, se întemplă pe baza declarațiunii în scris». Fundatorii dar' sunt datorii a pregăti declarațiunii în scris, pe care le vor subscrie cei-ce doresc a întra ca membri. În aceste declarațiuni se spune pe scurt scopul înșoțirii și îndatoririle membrilor, și cel-ce voește a întra ca membru, declară că primește acest pro-

urma acesteia în punctul unde aceasta părăsise hârtia: ea dete de zăhar și se întoarce pe drumul care venise. Toate furnicile, cari apoi dădură de această urmă, o urmară, dar' la întoarcere, puțin câte puțin, *fiecare mai scurta drumul, tînzînd tot mai mult spre linia dreaptă*, așa că peste una sau două ore, drumul la început așa de strîmb și cu cotituri, pe care îl făcuseră furnicile dela cuib la zăhar și înapoi, era acum de tot drept.

Se pare deci, că fiecare furnică lasă în trecerea sa urme simțite ori mirositoare ale acestei treceri precum și ale norocului drumului făcut.

Furnicile urmau acest drum atât la lumină cât și la întunec. Dar' o hârtie îngustă, de vr'o 5—6 milimetri, pusă de-a cîrmezișul acestui drum, lè tulbura mult. Ele se opreau, căutau să treacă pe dedesubt! Foarte rar se întempla, ca una se-și iee inima în dinți și se treacă pe de-asupra hârtiei; dar' atunci o urmau toate! Odată drumul stabilit astfel de nou, peste hârtie, dacă arunca hârtia într'o parte, îndată nehotărîrea furnicilor se arăta din nou: ajungend la punctul unde fusese

iect și că subscrie atâtea și atâtea cuote. Declarația o subscrie cu mâna proprie, sau dacă nu știe scrie, îl subscrie un plenipotențiat în fața alor doi martori.

Numêrul membrilor nu îl fixează legea com. și tocmai prin aceasta se deosebesc înșoțirile de societățile pe acții, deoare-ce »**ca înșoțiri sunt privite acele societăți, care sunt formate de un număr nehotărît de membri**«. Pentru-ca însă înșoțirea să se poată înființa și să se poată ținea adunarea constituantă, trebuie să fie cel puțin 7 subscriitori și din totalitatea subscriitorilor cel puțin a 4-a parte să fie de față. În praxă de sigur nu vom înființa înșoțirea până atunci, până când nu vom avea membri îndeajuns pentru asigurarea reușitei înșoțirii.

Dacă avem subscribe cuotele câte credem că sunt trebuincioase pentru scopul înșoțirii, atunci conchemăm adunarea constituantă. Adunarea aceasta o înștiințăm la forul competent *întocmai așa, ca și la tovărășiile de binefacere descrise*.

Dacă dela pretură nu ne sosește rêspons, cu toate-că la timp am înștiințat adunarea, să nu se aștepte acest rêspons, ci să se țină adunarea, deoare-ce noi lipsă nu avem de îngăduire, ci numai de simpla luare la cunoștință a ținerii adunării constituante.

În același timp cu înștiințarea vom convoca pe toți membrii cari au subscribe cuote și încă în un astfel de

hârtia, ele se opreau și nu știau încotro să apuce? Ele nu mai găsiu urma stabilită înainte de punerea hârtiei.

La o altă probă s'au văzut următoarele.

Au fost lăsate niște furnici să-și croiască un drum pe o bucată de sticlă. Odată drumul bine stabilit, Bethe, care făcea proba, a trecut cu degetul peste sticlă de-a cîrmezișul. Furnicile, cari ajung la acest loc se opresc zăpăcite: se vede că au pierdut conducerea, cărarea. De aci se crede, că furnicile au lăsat o urmă materială, un miros, care înălăturat fiind prin interpunerea unei hârtii, sau prin ștergerea cu degetul, răpește furnicilor puțința de a-și mai găsi drumul bătut.

Ba se pare chiar, că este un fel de polarizare, de curgere numai într'o singură parte, a materiei mirositoare: aceasta arată nu numai ființa urmei, dar' și direcția ei. Niște furnici tură odată puse să-și facă un drum de-alungul unei scânduri, la capetul căreia se afla alta, care putea fi întoarsă, așa ca în o stare, de pildă cu capul A. spre rêsărit, ea ducea spre cuib, pe când cu capul acesta spre apus, ducea spre zăhar. Pe câtă vreme această parte

FOIȚĂ

Mintea furnicilor.

Învățatul A. Bethe își pune în una din scrierile sale întrebarea: Cum e oare cu puțință, ca furnicile, aceste animale mărunțele și la vedere neajutorate, își regăsesc drumul pe care au mers dela cuib?

Pentru a rêsponde la această întrebare, dînsul a făcut un șir întreg de probe.

A pus odată lângă un cuib de furnici o hârtie neagră, pe care se afla puțin zăhar. O furnică, eșind din cuib, n'a dat de zăhar.

Altă furnică, după multe zigzaguri și cotituri, îl găsi, luă o fărâmiță și se întoarce cu ea la cuib, pe același drum, cu deosebierea, că acolo unde înainte făcuse un cerc în zadar, trezindu-se întoarsă earăși la același punct, ea acum nu mai făcù încungiurul, ci se duse de-adreptul mai departe.

O a treia furnică, care eșise din cuib înainte de întoarcerea celei de a doua, găsi

mod, ca conchemarea să poată fi dovedită. În sate e mai bine să se facă conchemările prin *circular* în scris, pe care îl vidimează cei conchemati. La acest circular se alătură și *programul* adunării. În înțelesul §-lui 155 din legea com. adunarea poate aduce hotăriri dacă sunt de față cel puțin 7 membri; dar' se înțelege, că trebuie să ne silim, ca adunarea să fie cât se poate de numeros cercetată.

Scopul adunării generale este să alcătuiască însoțirea, să stabilească statutele, să aleagă direcțiunea și comitetul de supraveghiere și să ordoneze semnarea firmei. Despre adunarea generală se redactează *proces verbal*, în care se înseamnă numele celor de față cu cuatele câte reprezintă și apoi propunerile și hotărârile aduse. Acest proces verbal se scrie în două exemplare, pentru-că unul are să rămână la tribunal.

După-ce am isprăvit cu redactarea procesului verbal despre adunarea gen. constituantă, trebuie să facem pașii de lipsă pentru *improtocolarea* firmei, pentru-că numai după improtocolare se privește însoțirea ca existentă și numai atunci își poate începe lucrarea (§. 228 al legii comerciale).

Pentru improtocolarea firmei însoțirii trebuie să ne adresăm la acel tribunal reg., pe teritoriul căruia se află însoțirea. Rugarea pentru improtocolare trebuie făcută în scris din partea nou aleasei direcțiuni.

(Va urma)

V. C. OSVADA

a scândurei era în starea întâi, așa zicând cea bună, toate mergeau bine. Dar' îndată-ce se întorcea scândura cea mișcătoare, furnica, care venia să se urce pe ea, ori de unde venia, se oprea pe loc. Dacă însă scândura se întorcea când furnica era deja pe dînsa, ea își urma drumul în direcția începută, fără-ca învîrtirea să o turbure; dar' ajungând la partea nemiscătoare a scândurii, earăși se opria.

Se poate oare trage de aici încheierea, că în faptă în fiecare urmă de furnici, sunt două feluri de urme, una de dus și alta de întors, fiecare însemnată prin ceva necunoscut nou, d. e. prin un miros, prin un semn ceva? Se pare chiar că o furnică părăsind cuibul, se îndreaptă cu greu pe urma celeia care vine din câmp spre cuib.

În ceea-ce privește înțelegerea prin sunete, prin graiu s'au semne între furnici, cercetătorul Bethé nu crede în ea.

Eată una din probele de acest fel ale d-sale:

El pune o grămăjoară de ouă de furnici pe o hârtie lângă cuib. Dacă o furnică eșind din cuib descoperă ouăle, ea ia unul și peste

CE E NOU ÎN LUMEA MARE?

= În *Bulgaria* nu s'a restabilit încă pacea, ce s'a tulburat prin introducerea dijmei, ca fel de plătit dare, (adecă a da în natură din ce ți-a dat D-zeu tot a 10-a parte ca dare). Isbucnirile de revoluție au fost ele sufocate de guvern cu armele, dar' și acum vin mereu cete de țerani la *Sofia* (capitala țerii), cerând schimbarea legii. Guvernul a rânduit ca garnisoana Sofiei să fie totdeauna gata și mai tare ca în alte vremi.

= Un alt *răsboiu* e în pregătire, în ajun. Cetățenii nemulțumiți din *Marocco* se pregătesc de a porni așa numitul lor „*răsboiul sfânt*” contra stăpânirii franceze ori chiar a Sultanului. Guvernul francez a dat poruncă, ca trupele din *Marocco* să fie bine întărite ca să sufoace ori-ce atac.

= Bieții *Buri* se tot retrag dinaintea Englezilor. Englezii au intrat deja în *Transvaal* și *Burii* nu prea cearcă să-i oprească. Poate că în curând se vor și da învinși, vândând că ori-ce încercare e zadarnică.

ȘTIRI DE TOT FELUL

„*Bunul Econom*” — la judecată. Azi, Sâmbătă în 2 Iunie n., editorul foii noastre, dl *Ioan Mihailu*, stă ca acusat înaintea tribunalului din *Deva*, pentru-că s'au strecurat printre noutățile foii și 2 știri pe cari procuratura le-a găsit a avea ascuțit politic. Una e știrea din nr. 6: „*Proces politic la Baia-de-Criș*”, alta: „*Curtea cu jurați la Deva*” din nr. 7. Dacă foaia ar avea cauțiunea prescrisă pentru foile politice, notițele n'ar putea fi urmărite, fiind în sine nevinovate, dar' ne-

câtva timp mai multe alte furnici vin pe același drum și iau ouăle. Dar' dacă, în loc de-a lăsa se vie o furnică pe jos până la grămăjoară, Bethé a luat pe una, pe sus și a pus-o de-adreptul lângă ouă, ea a luat un ou, s'a întors cum a putut la cuib, dar' nu a „înștiințat” cu vre-o vorbă, cu vre-un semn pe celelalte furnici, și nici o altă furnică nu dă de ouă pe drumul urmat de acea furnică spre cuib, nici atunci, dacă se repetă de mai multe ori aceeași probă cu ducerea pe sus a furnicii la grămăjoară.

Se pare deci, că între urma de *dus* și cea de *întors*, este o deosebire așa de însemnată, încât nu e cu puțință furnicilor a se folosi de una în locul celeilalte.

„Tot ce poștești”...

— ÎNTRE DOI „PRIETINI” —

— Bună ziua, prietene. Vin să-ți cer un lucru mic, zise Andrei, intrând la Anato. O să mă găsești poate cam îndrăzneț...

— De ce îndrăzneț?

— Vezi că...

fiind depusă cauțiunea, editorul e tras la răspundere că a lăsat să între în foaie notițe aflate de „politice”, fie și nevinovate.

Intunecimea de soare de Luni, s'a văzut la Orăștie nu numai între ciasurile 1 și 6, sau numai pe la 4—5, cum era să se vadă aici, ci — toată ziua... Într'adevăr toată ziua am avut „intunecime de soare”, și nu numai în parte, ci totală, fiind toată ziua noroasă și ploioasă.

Floaie cu grindină a căzut Luni după amiazi pe la 1 $\frac{1}{2}$ ore, în Orăștie. În decursul ploii puternice de vre-o $\frac{1}{2}$ oră, a căzut și puțină grindină, dar' fără a fi făcut vre-o stricăciune.

La premiile puse de Reuniunea noastră economică pentru cei-ce vor fi pus în primăvara asta multe altoi în grădinile lor, s'a înștiințat și membrul Reuniunii noastre *Nicolau Ștefănesc* din Șibișel, care și-a pus vre-o 60 de altoi nouă estan. Ne-ar părea bine să putem numi pe mulți-mulți că au făcut așisderea.

Examenele în tractul gr-or. al Orăștiei s'au început Dumineca trecută. Sunt conduse aproape în fiecare comună de P. O. D. protopresbiter V. Domșa însoțit de câte unul din domnii învățători ai școalei capitale din Orăștie.

Petrecere poporală pe „Câmpul-Pânii”. Membrele „*Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei*” asociate cu bravii învățători din comunele Balomir, Șibot, Vinerea, Cugir, Romos etc. vor arangia a doua zi de sf. Rusalii pe Câmpul-Pânii, pe locul unde oare-când voinicul *Pavel Chinezul* a biruit oardele turcești, o «Nedee» (petrecere poporală) în favorul Reuniunii femeilor române din comitat.

— Ce are a face, doi, prieteni vechi ca noi?... Bine ai făcut că te-a gândit la mine: îți fac tot ce poștești, amice!

— Nu îndrănesc...

— Ești nebun. Tot ce poștești, îți zic. Totuși, te previn din capul locului, că dacă e vorba de bani, nu ne putem înțelege, nu ți-aș putea fi de ajutor.

— Nici decum nu-i vorbă de bani!

— Te-aș ajutara cu mare plăcere, decât uite: mi-am plătit chiria acum șese săptămâni și peste alte șese trebuie să plătesc eară, eu plătesc pe trei luni. Și așa, mă înțelege, mi-e chiar greu, trebuie să adun.

— Da, da...

— Incolo când vei avea lipsă de parale, nu te sfii, numai să nu-mi ceri între cele două termene de chirie. Ear' altceva, tot ce poștești, îți fac bucuros.

— Mulțumesc...

— N'ai de ce. Așadar' ce ziceai? O fi vorba despre vre-o pricină de femeii.

— Da, și nu, răspuse Andrei zimbînd cu subînțelesuri.

— Bun. Am înțeles! Și vii să-mi ceri mie, om însurat și tată de familie, să-mi vir nasul și eu în pricină? E nebunie.

— Mă iartă...

— Ascultă-mă, prietene, n'aș vrea să-ți spun lucruri neplăcute, de cât, știi, e greu;

Programul Nedeei e cât se poate de nou și variat. Și anume mândrele noastre țerance și flăcăi din comunele amintite, se pregătesc pe atunci a susținea o întrecere (rivalizare) în cânturi populare din bătrâni. Corurile emulatoare sunt împărțite după comune. Intre emulatori se vor împărți premii, la cari vor fi admise numai cântările adevărat populare, originale. La tot cazul va fi o priveliște frumoasă, împodobită de drăgălașe buchete de pitorești costumuri din jurul Oraștiei. Comitetul compus din inteligența din jur a făcut de cu bun timp toate îngrijirile pentru primirea oaspeților. Se nădăduște că la petrecere va lua parte cât mai multă inteligența din comitat.

Dorim isbândă strălucită!

Curs de stupărit și pomărit. La școala comunală fostă grănițarească din Cugir (Kudsir, coin. Hunedoarei) se va ținea curs de stupărit și pomărit pe zilele din 24 Iunie până în 7 Iulie a. c. la care se invită toți învățătorii români cari doresc a se perfecționa în acești rami de economie de mare folos.

Aici se află o stupărie bine întocmită, nu luxoasă dar bogată, precum și o grădină de pomi ce nu lasă nimic de dorit.

Învățătorii participanți vor fi încuartați la școală și provăzuți cu toate cele de lipsă spre care scop vor solvi 1 fl. la zi. Alte spese nu se mai fac.

La finea cursului învățătorii vor fi provăzuți cu atestate valide din partea comitetului școlar.

Doritorii de a lua parte, se binevoească a se însinua subscrișului cel mult până în 18 Iunie.

Se observă ca stațiunea căii ferate pentru Cugir se află pe linia Arad—Teiuș la Șibot („Alkenyer“) ear' posta în loc (Kudsir).

Ioan Muntean, inv. dir.

altă-dată, pe când eram altfel, asemenea lucruri mai mergeau. Azi nu mai suntem copii și mă mir că te ved așa puțin serios la o vîrstă în care...

— Doar' despre lucruri foarte serioase și cumînți vreau să-ți vorbesc.

— Nu...

— Ce nu. Îți spun că da.

— Aș!

— Ciudat lucru, nu mă lași să ajung să-ți spun, atunci cum vei ști de ce am venit?

— Spune, omule! Ce? te împedec eu?

— Ei, eacă, venisem...

— Sunt al tîu din toată inima.

— Venisem să te rog ca să-mi fii martor...

— Martor?

— Da.

— Ei stai puțin, prietine. Îți aduci aminte de duelul Ciboulat?

— De loc.

— Eu îmi aduc aminte. În duelul Ciboulat martorii fiindcă primiseră și fuseseră martori, erau să capete câte patru luni de închisoare.

— Ce are de-a face?...

— Ba are, fiindcă eu nu vreau să păfesc așa ceva. Dragul meu, sunt unul dintre oamenii cari țin să fie cei mai spriginitori prietinelor lor, dar' de aci și până să mă

Roada în România. » Amicul Agricultorului« dela 28 Maiu n. scrie.

Jumătatea aceasta a lunei Maiu ne-a ținut într'o încordare strinsă și ne-a însuflat o temere care în parte s'a împlinit. Frigul pe de-o parte venind din cauza zăpezii căzută pe Carpați, a împedecat vegetația sămănturilor de primăvară; ear' pe de altă parte lipsa de ploaie în țara de sus, a zădărnicit o bună parte din așteptările noastre cu privire la bunătatea recoltei de grâu. Peste aceasta starea atmosferică n'a fost nici ea propice agriculturii. Am avut apoi ceață groasă pe valea de sus a Dunării, care a propagat rugină la grâu, și a pălit orzoacele; am avut brumă multă, care pe alocurea a cauzat stricăciuni la vii și pometuri.

Recolta rapiței, care acum începe a se aduna, va da o însemnată despăgubire agricultorului mult încercat în ultimii ani. Sunt și grâne admirabil de frumoase, secăruri admirabile. Numai cele de primăvară așteaptă căldură pentru a se desvolta.

În resumat, deși așteptările unora nu s'au împlinit, nădejdea recoltelor noastre e anul acesta din cele mai frumoase.

— Prețurile la bucate sunt spre urcare, ear' în vederea bogatei recolte a rapiței, casele de navigație și-au îndoit numărul bastimentelor pentru transportul dela noi la Anvers, Rotterdam, Mărsilia, Rouen etc. Se crede că numai pentru trimisul rapiței va fi nevoie de 100 vapoare cu un tonaj de 3—4000 tone fiecare.

Di Nicolau Nestor, administrator al oficiului vicarial din Hațeg, a fost numit definitiv vicar foraneu al acestui district.

Sinucidere. În 27 Maiu n. sergentul (zugsführer) Ioan Ișvan din Bobalna, dela compania 6, reg. 64, mergend acasă la pă-

duc la temniță, eu, om căsătorit și tată de familie, pentru niște treburi cari nu mă privesc, — mai e ceva! Mai întâiu cu cine vrei să te bați?

— Cu cine mă bat?

— Da, cu cine te bați?

— Nu mă bat, mă însor.

— Așaaa! pardon; foarte bine, înțelesesem rău. Atunci vrei să fii martor la matriculantul?

— Firește!

— Asta-i altă poveste.

— Firește; și ești bun să faci atâta osteneală pentru mine.

— Nu, dragă. Tot ce poftesti, dar' asta nu. E o parte de răspundere pe care nu vreau să o iau asupra mea.

— Nu încapē nici o răspundere.

— Ba da... Să-mi vii peste șese luni să-mi povestești că-ți pune nevasta coarne, ținendu-mă de rău pe mine, că n'am fost cu noroc la mână, foarte multămesel!

— Cum să-mi pue coarne?

— Așa, cum îți spun! Nu stau bun că o să-ți se întemple întocmai; dar', în sfîrșit, nu știi nici-odată ce te așteaptă în căsătorie... Mai ales cu o față ca a ta. Afară de asta îți împlinesc bucușos — tot ce poftesti...

G. Curteline.

rinți, s'a împușcat în foale. N'a murit îndată. A fost adus în spitalul militar, unde a murit a doua zi. S'a sinucis de necaz că n'a fost avansat precum aștepta, la sergent-major, și fusese strămutat la altă companie.

Săptămăna asta archiducele Iosif, va visita honvezimea din Ardeal, începend cu Sibiiul.

Concert și dans arangează corul bisericesc din Criscior în 11 Iunie n. 1900 în localul dlui Opreșă Foltin, în favorul fondului corului bisericesc.

Notarii pe viitor vor fi pregătiți așa, ca să poată înainta și la ceva mai mult, d. p. pretor, protonotar etc. Și vor căpeta diplome cu cari să poată concura ori unde în țară, nu numai în comitatul unde au făcut examen, cum e azi.

Intre Viena și Triest e vorbă să se taie un canal (șanț urias), pe care să se poată alerga cu corăbiile chiar.

Tergul de vite început ieri (Vineri) la Oraștie, e viu; mulți vînzători dar' și cumpărători. Fiind nădejdi de belșug în nutrețuri, prețul vitelor e ținut urcat.

Căsătorie. Di George Perian, cleric abs., ales preot, își sîrbează la 11 Iunie n. cununia cu d-șoara Agata Paul din Zlatna. Dorim noroc și fericire!

În Dobrogea s'au ivit locuste. Să iau măsuri mari pentru nimicirea lor.

Concert artistic cu un splendid program de 12 piese, de Rosini, Mendelssohn, Gade, Beethoven, Schuman, Schubert, Chopin, etc. a arangeat profesorul Rudolf Kaiser la 19 Maiu n. (la orele 5 d. a.) în Viena. Ce ne interesează plăcut pe noi, e că între cei 9 concertanți și concertante, vedem și pe compatriota noastră d-șoara Adelina Piso (din Sécărămbu), cântând la violină ca punct 3 de program, „Romanze F. dur“ de Beethoven. Ne bucurăm vîzend cum între numeroșii dsale colegi și colege ale conservatorului vienez, talentul d-șoarei Piso se distinge în chip așa de frumos.

Despărțemintul Panciova al Asociațiunii, ținendu-și adunarea gen. în Cubinul-timișan, Corul româm din Cubin dă la 3 Iunie n. un concert în sala hotelului Hoffmann, dând o parte din venit Asociațiunii, alta pentru procurarea unui harmoniu pe sama corului.

Expoziția română la Paris este una din cele mai cercetate și care atrage lume foarte multă prin desfătările ce se pot avea aci. Îndeosebi încântă pe mulți vizitatori musica lui Păvăianu, despre care »Figaro« scriind n'are destule cuvinte de laudă, și închee cu aceea, că: Iată în Paris earăși Români la modă, ca la expoziția din 1889.

In Viena le merge Jidanilor mai „fain“ și ca în Țara-Românească. Vinerea și Sâmbăta trecută s'au făcut alegerile comunale. Peste tot locul vechea partidă liberală-jido-vească, care avuse împărăteasca cetate în stăpânire noian de ani, a fost înfrântă de partidă creștină a lui Dr. Lueger. Abia de sămânță a mai rămas câte-un „liberal“ vechiu și câte-un Jidan.

Di Augustin Berian, forestier la Domeniul Coroanei Borca (România), compatriot de ai noștri, originar din Cugir, își sërbează Duminecă în 21 Maiu cununia cu d-șoara Alexandrina Teodorescu, fiica dlui Dumitru Teodorescu din Malini (Jud. Suceava). Trimitem călduroase felicitări!

Mulțumită. Adunarea generală a institutului de credit „Ardeleana“ a binevoit a vota școalei noastre din Șibot un ajutor de 100 coroane, despre ce luând comitetul parochial act, își indeplinește o prea plăcută datorință, exprimând onoratului institut călduroasa sa mulțumită. Șibot, 16/29 Maiu 1900. Com. par. *Simeon Săcărea.*

Comitetul parochial gr.-or. român din Băcăinți exprimă mulțumită publică mult onoratei direcțiuni, și prea stimabilor domni acționari ai institutului de credit și economii „Ardeleana“ din Orăștie, pentru-că a avut bunăvoința a vota ăstan, în adunarea sa generală ținută, o sumă de o sută coroane în favorul școalei noastre. Din însărcinarea comitetului parochial. Băcăinți, la 20 Maiu 1900. *N. Maniu, paroch.*

Intărirea românismului în Dobrogea. La reîncorporarea Dobrogei către România, gurile Dunării afară de 2 orașe, Sulina și Chilia, erau de tot pustii. Azi, mulțumită stăruințelor administrației bune, se află pe acel loc deja 17 sate frumos rânduite, și altele sunt în întemiere.

Tragerea la loteria pentru „Casa Națională“ nefiind vândute deajuns losuri, nu se va face acum în Maiu cum se vestise, ci, cu îngăduința ministrului de interne, este amânată pe 20 Octomvrie, până când se vor vinde încă losuri. Indemnăm și noi pe cetitori a-și cumpăra losuri, putând și câștiga lucruri de preț, dar' spriginind prin asta o încercare națională laudabilă. Un los 1 cor. A se cere la Asociațiune în Sibiu (Str. Morii 8).

Starea vistieriei Rusiei era la sfârșitul anului trecut următoarea: În budget s'au socotiseră venituri de 1.469,128.000 ruble și cheltuelile 1.462,659.000 ruble. Deci se nădăjduia un prisos de 6 și jumătate milioane ruble. Fiind însă venitele mai mari decum se calculaseră și cheltuelile mai mici, a rămas statului un prisos de 204 milioane ruble. Deci stare foarte bună.

Câte animale sunt? Știința numără 400.000 de feluri de animale, pe când planetele nu sunt mai mult de 150.000. În frunte, ca număr, stau insectele cu 280.000 de

feluri (specii) din cari 120.000 de Coleoptere (gândaci), 50.000 de Fluturi, 30.000 de Himenoptere (Albine etc.) Păsări sunt 13.000 de feluri, Pești 12.000, Reptile 8300, (din cari 1640 de feluri de Șerpi și anume 300 veninoși). Amfibii sunt 1300; Paianjeni, 20.000; Moluște, 50.000; Viermi 8000 etc. Muzeul de științe naturale din Berlin are 200.000 de feluri de animale, reprezentate prin 1,800.000 de inși.

Prețul bucatelor.

Piața din Bistrița.

— la 19 Maiu 1900. —

Grâu frumos, ferdela de 20 l. cu	—150 cr.
Orz, ferdela cu	—65 cr.
Ōvės, ferdela cu	—42 cr.
Cucuruz, ferdela cu	—84 cr.
Fasolea, ferdela cu	—75 cr.
Semēnță de cīnepă ferdela cu	—70 cr.

Piața din Blaș.

— la 31 Maiu st. n. —

Grâu frumos, ferd. de 20 lit. cu	1.10—1.20 cr.
Orz, ferdela cu	— cr.
Ovės, ferdela cu	45—55 cr.
Cucuruz ferd. cu	82—90 cr.
Fasole ferd. cu	1.15—1.20 cr.
Grumpile nouă ferdela cu	—1.60 cr.

FELURITE POVEȚE

Smântâna.

Smântâna se face pe lapte în 24 de ore. Ca să se formeze mai de grabă, laptele se pune într'o odă curată, unde să fie o căldură de 4°—10° gr. Ca smântâna să se formeze mai multă și mai repede, laptele se pune în vase de pământ sau tinichea (pleu), care să fie mai largi la gură și mai strimte la fund.

Untul.

Untul se scoate de-adreptul din lapte proaspăt, când îl batem în putineiu. Ca untul să se poată alege mai curând, trebuie laptele încălzit puțin; ear' când avem vaci puține se adună laptele în putineiu în timp de mai multe zile, până când este aproape plin și după aceea se bate.

Păstratul ouălor.

Pentru păstratul ouălor timp îndelungat, sunt mai multe mijloace. Dăm aci pe cele mai practice:

1. Ouăle trebuiesc luate din cuibare îndată ce au fost depuse de pasere, ca să înălțurăm descompunerea lichidelor interioare.
2. Pentru a împedeca eșirea acestor lichide, care se face în cursul anului porii (găurelele) coajei, ungem ouăle peste tot cu unt de lemn ordinar sau chiar cu untură și cu vaselină.
3. Ouăle se pot păstra punându-le în *moare* (zamá de varză), dar' în acest cas capătă un gust prea sărat.
4. Un mijloc bun este de a păstra ouăle în cutii, așezându-le în modul următor: se pune un strat de sare în fundul cutiei, peste el unul de ouă, și așa mai departe. Nu tre-

bue puse prea multe rînduri de ouă, căci e cu puțință să se strivească cele așezate mai la fund. Se închide apoi cutia, se așează la întunec și la aer uscat. Cu acest chip putem păstra ouăle mai bine de un an, fără să-și strice gustul și fără să capete vre-un miros neplăcut.

Sarea se poate înlocui și prin cărbuni de teiu, pisați bine. *A. a. r.*

FELURIMI

Despărțiri ca 'n America. În două din statele Americii, despărțirile se fac așa, ca și cum îți iei haina din spate și o acheți de cuiu. Mergi cu trenul până în unul din acele state, te dai jos, și-și ia protocol și îndată poți pleca mai departe, poate cu același tren, „liber“ de „lanțurile“ căsătoriei. Așa a făcut un lord englez, John Francisc Stanley Russel, fost ministru englez, care nu-și mai putea duce traiul cu soția, a călătorit într'un stat de acestea, s'a despărțit îndată și s'a și căsătorit de nou numai decât, cu miss Mollie Cooket. Și trăește pe acolo bine și cât vrea cu noua soție, dar napoi în Anglia nu mai poate merge, căci l'ar prinde în proces pentru bigamie (căsătorie cu 2 soții).

Judecata caprei. Un Arab băgase de seamă, că i-se furase un ban de aur. El era sigur, că hoțul trebuie să fie vre-un om de ai casei. Deși bănuia pe hoț, însă nu putea spune nimēnui, că e hoț. Chemă pe înserate pe toți servitorii și le zise:

— Astă seară o să vă judece capra. Să știți însă, că e o capră vrăjită, adause el cu glas tremurător și serios; când un vinovat îi pune mâna pe spinare, capra lasă pe mână o dungă neagră.

Seara, Arabul porunci servitorilor să intre rînd pe rînd într'un cort întunecat, unde era legată capra. Fiecare trebuia să-și treacă mâna pe spinarea animalului; dar' stăpânul avusese grije, să o frece în taină cu pulbere de cărbune.

În picioare la câțiva pași de cort, stăpânul se uita la mâinile celor-ce eșiau dinlăuntru. Se înfricoșaseră cu toții vîzēndu-și mâinile înegrite. Un singur servitor își arată cu mândrie mâna sa, rămasă albă.

Dar' stăpânul îi zise:

— Tu ești hoțul; căci singur n'ai îndrăsnit să atingi spinarea caprei. Scoate banul!

Posta Redacției.

D-lui I. M. în *Tâmpăhaza*. Noi n'avem, dar' să află la I. I. Vulcu, neguțator aici, și mici și mari. Scrie trimițēndu-i prețul.

Dlul A. B. V. în *V. „Cântarea“* nu o putem publica. Alceva, știri din partea locului bucuross, vi-am fi mulțumitori de ni-ați trimite.

Comitetul de redacție:

Președinte: *Dr. Ioan Mihai.*

Membrii: *Dr. St. Erdelyi, Ioan Mihaiu Danil David și Constantin Baicu.*

Proprietar - editor: *IOAN MIHAIU*

Redactor respons.: *IOAN MOȚA*

Notiță Literară.

„Buna chiverniseală“ este titlul unei broșurele apărute la Sibiu, scrisă pentru toți, după ideile lui Sam. Smiles, de Teodor V. Păcățianu. Prețul 40 fileri. O cărticică drăgălașe la înfățișare și prea folositoare prin cuprinsul ei cel bogat în sfaturi înțelepte pentru ori-ce econom, țeran și domn, bogat și sărac. Vom reproduce din ea părți alese, pentru cetitorii nostri.

*

„Taina celor 12 Vineri mari și rugăciune pentru vremuri grele“ este numele unei broșuri ce a apărut de curând la institutul tip. „Minerva“ din Orăștie. Editori Josif Tăbăcarin și Ilie Turdășan. Prețul unui ex. 10 cr. La un număr mai mare de exemplare, se dă rabatul cuvenit. Bani sunt a se trimite înainte. Acum, că se apropie sfârșitul anului școlar, ar fi bine, dacă preoțimea și învățătorimea noastră ar procura broșuri de aceste ca premii pe seama școlărilor, cu ocaziunea examenelor.

Sz. 329—1900. végrh.

1—1

ÁRVERÉSI HIRDET MÉNY

Alólirott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a puji kir. járásbiróság 190 V. 353/2 számú végzése által petrosenyi Mosik Maria javára livazenyi Hurecz Péter és társa ellen 180 kor. tőke, és eddig összesen 151 kor. 80 fill. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával biróilag le foglalt és 1000 korra. becsült Szarvasmarhák és juhakból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak

Mely árverésnek a V. 353/3 — 1900 sz. kiküldést rendelő végzés tolytán a helyszínen, vagyis Livazenyben alperesek lakásán leendő eszközülésére 1900-ik évi június hó 15-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladtni fognak.

Az árverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Pujon, 1900-ik évi majus hó 22 napján.

Mirtse Diénes,
kir. bir. végrehajtó.

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMÍ, SOCIETATE PE ACȚII IN ORĂȘTIE

Capital social: cor. 500.000. Fonduri de rezervă: cor. 275.000.

(8) Depuneri: cor. 1,750.000. 10—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) acordă împrumuturi cu interese de 8 ^o / _o ;	4) cumpără și vinde mărfuri și produse;
2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5 ¹ / ₂ , ear' dela corporațiuni culturale cu 6 ^o / _o ;	5) arândează și exarândează realități;
3) cumpără și vinde realități;	6) cumpără și vinde efecte publice;
	7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3, 4, 5.

Ori-ce atacere se poate rezolva verbal in biuroul institului, ear' in scris prin corespondență.

Orăștie, 1900.

Direcțiunea.

Inserțiuni și reclame cu prețuri moderate se primesc la administrarea foii „Bunul Econom”
 Inserțiunile și reclamele sunt sufletul comerțului!

Scânduri și lemne de zidiri!

Cel mai bogat deposit de **scânduri**, precum și de **lemne de tot felul trebuincioase la zidiri**, cum sunt grinzi, tălpi, căpriori etc. este în Orăștie, și Deva depositul subscrisului.

Arangeat de nou, și provăzut cu bogat material, garantat de calitatea ce mai bană, imbiu onoraților cumpărători material bun, *cu cele mai ieftine prețuri posibile!*

Cu toată stima

Ignatz Kotzander
in **Deva** și **Orăștie**.

1—10

In Orăștie pe drumul țerii la intrarea
in oraș dinspre stație!

„Minerva“ inst. tipogr., societate pe acții

in Orăștie — Szászváros.

Opuri
Bilete de log.
Broșuri
Circularare
Bil. de vizită
Invitări
Bilanturi
Acții
Cap. de epist.
Placate
Ord. de dans
Adrese
Compturi
Note
Preț-Curent.
Anunțuri
Registre
Imprimare
Couverte
Bilete de cun.
Etc. etc.

Există deja de 12 ani și este provăzută cu tot felul de material necesar, ca ori-care altă tipografie.

Inst. Tipogr. „Minerva“

pe lângă că efectuește ori-ce comande repede și cu prețuri moderate, se îngrijește totodată ca toate acelea să fie estetic lucrate și fără erori.

Până de present se bucură de spriginul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă aceasta despre promptitudinea și acurateța cu care efectuește ori-ce lucrare.

Ca unica tipografie românească in acest mare comitat, se roagă de binevoitorul sprigin al celorlalte institute rom., precum și al privaților.

